

15.8.2022

Helsingin yliopiston lausunto HUS järjestämissopimuksesta

Helsingin yliopisto kiittää mahdollisuudesta kuulemistilaisuuksista sekä mahdollisuudesta antaa kirjallinen lausunto luonnoksesta HUS järjestämissopimuksen osalta. Helsingin yliopiston lausunto sisältää kommentit sekä lääketieteellisestä tiedekunnasta että valtiotieteellisestä tiedekunnasta kattavaan koko HY:n antaman sosiaali- ja terveydenhuollon koulutuksen sekä sote-kenttään liittyvän tutkimuksen.

Yleistä

Helsingin yliopisto haluaa esittää huolensa TKKI toiminnan rahoituksesta. Nyt lausunnolla olevassa luonnoksessa todetaan, että *TKKI-toiminta edellyttää pysyvää, turvattua ja merkittävää tarvevakiointikertomesta riippumatonta valtion rahoitusta.*

Laissa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla 615/2021 (§9) sekä HUSin perussopimuksessa (§ 4) todetaan, että järjestämissopimukseen sisältyvien tehtävien siirron yhteydessä on sovittava tehtäviin kohdistuvasta rahoituksesta. *Helsingin yliopisto näkee tärkeänä, että järjestämissopimuksessa määritellään tarkasti millä päätöksentekomekanismeilla HUS-yhtymän jäsenet päättävät rahoituksesta ja miten TKKI-rahoituksen taso määräytyy.*

Helsingin yliopisto ei ole järjestämissopimuksen sopijapuoli. Siten järjestämissopimuksen valmistuttua tarvitaan keskustelua siitä, millainen sopimus pohja HUS-yhtymän, Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin(?) sekä Helsingin yliopiston koulutusalojen välille rakennetaan koskien TKKI-rakenteita. TKKI rakenteista tulee laatia yhteistyösuhteita, vastuunjakoja ja resursointia tarkentava, nykyistä pääkaupunkiseudun kuntien, HUSin ja HY:n välinen sopimus.

Järjestämissopimuksessa todetaan, että Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän TKKI-toiminta tukee *yhdessä asetettuja strategisia* tavoitteita ja että perustetaan koordinoiva neuvottelukunta, joka yhteensovittaa TKKI-toimintaa strategiaan painopisteisiin nähden. Helsingin yliopisto pitää neuvottelukunnan perustamista tärkeänä yhteistyön rakenteena, jossa osapuolet voivat yhdessä koordinoida koulutuksen ja tutkimuksen kenttää ja työnjakoa. Järjestämissopimuksen osalta jää kuitenkin epäselväksi, missä asetetaan strategiset tavoitteet, joita koordinoiva neuvottelukunta tukee ja yhteensovittaa.

Mainitun neuvottelukunnan ja sen mahdollisten alatyöryhmien osalta on tärkeää, että Helsingin yliopistolla on niissä edustus sekä lääketieteellisestä että valtiotieteellisestä tiedekunnasta.

Järjestämissopimuksen viimeisenä kohtana (s.3) kirjataan *Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvä tutkimus- ja kehittämissyhteistyöstä* ” HUS-yhtymällä on lakisääteisiä TKKI-velvoitteita myös HYTE-työn osalta, joihin perustuen HUS Pth-yksikkö tarjoaa HYTE-työhön liittyvää koulutustoimintaa ja esimerkiksi verkostotyömahdollisuuksia tai kehittämispajoja yhteistyössä Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin kanssa Uudenmaan- tason HYTE-työryhmässä sovittavalla tavalla. Lisäksi HUS Pth-yksikkö tukee alan tutkimus- ja kehittämistyötä. Uudenmaan hyvinvointialueilla ja Helsingin kaupungilla on myös HYTE-työhön liittyvää omaa TKKI-toimintaa.

Helsingin yliopisto esittää, että HYTE yhteistyötoimijana mainitaan myös Helsingin yliopisto. Esimerkiksi mainitsemalla, että Pth-yksikkö tukee alan tutkimus- ja kehittämistyötä yhteistyössä Helsingin yliopiston kanssa.

Tiedekuntien yksityiskohtaiset kommentit

Lääketieteellinen tiedekunta

Koulutustoiminnan yhteistyö, yhteensovittaminen ja työnjako

Järjestämissopimuksessa todetaan, että ”Erikoissairaanhoidon *käytännön oppiminen koordinoidaan* HUS-yhtymän toimesta ja se tapahtuu pääosin HUS-yhtymän organisaatiossa. ”

”Perusterveydenhuollon lääketieteellisen ja hammaslääketieteellisen koulutuksen *käytännön taso koordinoidaan* HUS-yhtymän toimesta, ja Uudenmaan hyvinvointialueilla ja Helsingin kaupungilla on merkittävä rooli perusopetuksessa ja ammatillisessa jatkokoulutuksessa.”

Lääketieteelliselle tiedekunnalle jää epäselväksi mitä tarkoitetaan käytännön tason koordinoinnilla? Tarkoitetaanko erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon toimintaympäristön tarjoamista koulutusympäristönä ml potilaat ja henkilöstö vai laajempaa koulutuksen toteuttamiseen liittyvää organisointia. Tiedekunta esittää, että muotoiluja täsmennettäisiin seuraavasti:

”Erikoissairaanhoidon käytännön oppiminen tapahtuu pääosin HUS-yhtymän organisaatiossa ja sitä koordinoidaan ja toteutetaan HUS henkilöstön toimesta yhteistyössä lääketieteellisen tiedekunnan henkilöstön kanssa. ”

”Perusterveydenhuollon lääketieteellisen ja hammaslääketieteellisen koulutuksen käytännön taso koordinoidaan HUS-yhtymän toimesta ja koulutus toteutetaan HUS:n, Uudenmaan hyvinvointialueiden sekä Helsingin kaupungin henkilöstön toimesta.

Lisäksi tiedekunta esittää, että HUS Perusterveydenhuollon yksikköä koskevaa tekstiä täydennetään seuraavasti:

”HUS Perusterveydenhuollon yksikkö (HUS Pth-yksikkö) koordinoi ja tuottaa koulutusta tiiviissä yhteistyössä lääketieteellisen tiedekunnan kanssa perusterveydenhuollon jatkokoulutusvaiheessa oleville lääkäreille, kouluttaa perusterveydenhuollon kouluttaja- ja ohjaajalääkäreitä sekä ylläpitää yleislääketieteen ammatillisen jatkokoulutuksen verkostojä. ”

Erikoishammaslääkäreiden koulutusmahdollisuuksia tulee lisätä hyvinvointialueiden asukkaiden hoidon tarpeen tyydyttämiseksi. Tässä kohdassa tarkoitettaneen erikoistuvia hammaslääkäreitä.

Tutkimustoiminnan yhteistyö, yhteensovittaminen ja työnjako

Tutkimustoiminnan yhteistyön, yhteensovittamisen ja työnjaon osalta tiedekunta esittää seuraavia muutoksia tekstimuotoiluun. Muutosesityksien tavoitteena on laajentaa ja tarkentaa järjestämissopimuksessa tarkoitettua tutkimuskenttää.

Hyvinvointialueet, Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä tekevät laajaa tutkimus- ja kehittämissyhteistyötä, mm. HY:n, Aalto yliopiston ja alueen AMK:iden kanssa. Tähän sisältyy monimuotoista tutkimusta opinnäytetöistä väitöskirjoihin.

Ehdotetaan, että monimuotoinen tutkimus kuvata laajemmin esim. ”*Opinnäytetöistä ja väitöskirjoista kliiniseen tutkijalähtöiseen tutkimukseen sekä siitä nousevaan yritys yhteistyöhön ja innovaatioihin.*

Yhteiset rakenteet mahdollistavat henkilöstön osaamisen kehittämisen ja eri toimijoiden verkostoitumisen.

Ehdotus uudeksi muotoiluksi: HUS-yhtymään muodostettavat yhteiset rakenteet ja toimintamallit mahdollistavat henkilöstön osaamisen kehittämisen ja eri toimijoiden verkostoitumisen.

HUS-yhtymän keskeinen rooli on yhteistyökumppaneineen luoda kyvykkyyksiä, kouluttaa tieteellisen tutkimuksen osaajia, sekä tuottaa maassamme eniten tutkittua lääketieteellistä tietoa.

Ehdotus uudeksi muotoiluksi: Tuottaa maassamme eniten tutkittua lääketieteellistä ja laajemmin terveystieteellistä ja sosiaalitieteellistä tietoa.

Pääkaupunkiseudun neurotieteiden HY-Aalto yliopisto yhteistyökokonaisuuden osana neurotieteen tutkimuksen edistäjänä.

Ehdotetaan teksti poistettavaksi, koska kuvaa vain yhden tieteenalan yhteistyökokonaisuutta.

Yhteistyössä Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HY:n kanssa HUS-yhtymä toteuttaa ja jatkaa menestyksellistä tutkimustoimintaa tiiviissä vuorovaikutuksessa painottaen vahvuusalueita (kuten biopankki, syöpäsairaudet, sote-asiakastiedon tietoturvallinen hyödyntäminen, kehittämishankkeet lasten ja nuorten sairaudet, rokotetutkimukset).

Ehdotus: poistetaan painoalueet, koska nämä kuvaavat tämän hetken muutamia vahvuusalueita, mutta eivät välttämättä kattavasti.

Valtiotieteellinen tiedekunta

Yleisiä huomioita liittyen sosiaalihuollon TKKI-rakenteiden sopimus pohjaan ja rahoitukseen

Helsingin yliopiston sosiaalityön koulutuksen ja tutkimuksen näkökulmasta TKKI-rakenteiden tulevaisuuden avainkysymyksiä ovat Helsinki Practice Research Centreen (HPRC) sijoittuvan käytäntötutkimuksen toimintaedellytysten vahvistaminen, yliopistolliset sote-keskukset ja niihin sijoittuvat kaksoisvirrat sekä sosiaalityöntekijöiden oman työnsä tutkimisen mahdollisuuksien vahvistaminen. Vähimmäistavoitteena HPRC:n rahoituksen osalta on nykyistä kuntarahoitusta vastaavien resurssien turvaaminen.

Yksityiskohtaisia huomioita järjestämissopimukseen

Koulutustoiminnan yhteistyötä, yhteensovittamista ja työnjakoa koskevan luvun osalta jää epäselväksi, onko luvun tarkoitus käsitellä sekä terveydenhuollon että sosiaalihuollon koulutustoimintaa. Pyydämme, että sosiaalihuollon koulutuksen käsittelyä tarkennetaan ja että tässä yhteydessä mainitaan yliopistolliset sote-keskukset, kaksoisvirat ja sosiaalityön käytännönopetuksen sopimus pohjan vahvistaminen.

Yliopistolliset sotekeskukset mahdollistaisivat jatkossa käytännönopetuksen sijoittumisen ensisijaisesti näihin yksiköihin. Sosiaalihuollon koulutuksessa verkostomalli ei ole riittävä tapa järjestää yliopistollisia sote-keskuksia, koska volyymit verrattain pieniä, ja siten verkostomuotoinen toiminta jää helposti ohueksi ja uhkaa kuihtua. Käytännönopetuksen sopimus pohjaa ja koordinaatiota tulisi vahvistaa siten, että hyvinvointialueet, Helsinki ja HUS-yhtymä ottaisivat yhdessä yliopiston kanssa enemmän vastuuta riittävien käytännönopiskelupaikkojen järjestämisestä suomen- ja ruotsinkielisille sosiaalityön opiskelijoille vuosittain.

Monialaisten yliopistollisten sote-keskusten kirjaaminen selkeästi järjestämissopimukseen on tärkeää myös siksi, että HUSin hallitus on kesäkuussa käsitellyt positiivisen vastaanoton saanutta aloitetta yliopistollisen *terveyskeskuksen* perustamisesta, jonka ulkopuolelle sosiaalihoolto ja sen koulutus käytetyn käsitteen ja esityksen sisällön perusteella jäisi tyystin.

Tutkimustoiminnan yhteistyö, yhteensovittaminen ja työnjako -luku herättää kysymyksen, kuuluisiko Helsinki Practice Research Centreä (HPRC) koskeva tekstiosuus enemmän sinne kuin sosiaalihuollon TKKI-toiminnan alueellista koordinaatiota koskevaan lukuun.

Sosiaalihuollon TKKI-toiminnan alueellista koordinaatiota koskevaan lukuun on kirjattu, että sosiaalialan osaamiskeskus Socca sijoittuu HUS-yhtymään. Pidämme ratkaisua osaamiskeskuksen sijoittumisesta tarkoituksenmukaisena. Osaamisen tukikeskustoiminnalla viitattaneen OT-keskukseen eli osaamis- ja tukikeskukseen, jollainen Etelä-Suomeen on perusteilla. Ehdotamme käsitteen täsmentämistä. Yliopistollisia sote-keskuksia ja HPRC:tä koskevat tekstit eivät varsinaisesti liity alueelliseen koordinaatioon, ja niille olemmekin yllä esittäneet sopivampia paikkoja.

Sari Lindblom
Rehtori

Tämä asiakirja on allekirjoitettu

Asian HY/4812/00.13.00/2022 asiakirja

Lista allekirjoittajista

Allekirjoittaja

Todennus

Sari Lindblom

Shibboleth

15.08.2022 15:01:20

15.08.2022 15:01:07

12.12.2022

VN/30216/2022
VN/30216/2022-STM-2

Helsingin kaupunki
Sosiaali- ja terveystoimiala

Viite: Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimialan HUS-järjestämissopimusta koskeva lausuntopyyntö 31.10.2022

Sosiaali- ja terveysministeriön lausunto HUS-järjestämissopimuksestaperustuen lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla (615/2021, 10 §).

Sosiaali- ja terveysministeriö kiittää Helsingin kaupunkia mahdollisuudesta lausua HUS-järjestämissopimuksen luonnoksesta. Ministeriö on tutustunut sopimusluonnokseen ja toteaa, että asiakirja on laadittu pääosin kattavasti ja kiitettävästi.

Ministeriö pyytää sopijaosapuolia kiinnittämään vielä erityishuomion sosiaali- ja terveydenhuollon päivystystoiminnan ja omavalvonnan järjestämiseen sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen HYTE-ryhmään.

Sosiaali- ja terveydenhuollon päivystystoiminta on yksi kalleimmista palveluista, jonne tulisi ohjautua vain kiireellisimmät asiakkaat ja potilaat, joita ei voida auttaa muilla palveluilla. Uudellamaalla päivystystoiminnan haasteena on se, että kiireellisten ja päivystyksellisten toimintojen järjestämisvastuu jakaantuu usealle toimijalle. Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteispäivystysten järjestämisvastuu on HUS-yhtymällä, kun taas Sosiaalihuoltolain 29 a § velvoittaa hyvinvointialueita ja Helsingin kaupunkia järjestämään sosiaalipäivystyksen laajan ympärivuorokautisen päivystysyksikön ja yhteispäivystyksen yhteyteen.

Huonosti organisoidut ja toimivat perustason palvelukokonaisuudet ja -ketjut aiheuttavat asiakkaiden ja potilaiden ohjautumisen päivystykseen ruuhkauttaen sen ja aiheuttaen turhia kustannuksia. Päivystystoiminnan ruuhkautumisen estämiseksi tulee alueella sopia myös päivystystoiminnan jälkeisen jatkohoidon ja avun tehokkaasta toteuttamisesta.

Sosiaali- ja terveysministeriö esittää kirjaamaan sopimukseen selkeät toimenpiteet päivystystoiminnan toimintaedellytysten turvaamiseksi. Lisäksi ministeriö kannustaa sopijaosapuolia ottamaan peruspalvelujen ja päivystyksellisten palvelujen kokonaisuuden palveluketjuineen priorisoiduksi kehittämiskohteeksi, jotta väestön yhdenvertaisuus ja toiminnan vaikuttavuus voidaan taata. Sopimusluonnoksessa on jo kuvattu tähän hyvin sopivia menettelytapoja luvussa "Palvelukokonaisuuksien ja -ketjujen määrittäminen: käsitteet ja käytännöt".

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sosiaali- ja terveysministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 33
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 8
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

02951 63415
+358 2951 63415

kirjaamo.stm@gov.fi
stm.fi

HUS-järjestämissopimusluonnoksen mukaan: "HUS-Yhtymä järjestää yhteispäivystysten henkilöstön mukaan lukien yleislääkäriresurssin. Uudenmaan hyvinvointialueet ja Helsingin kaupunki tukevat päivystyksiä kannustamalla ja mahdollistamalla henkilöstönsä osallistumisen päivystystyöhön." Sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan sopimusosapuolten tulisi pyrkiä vielä voimallisemmin kuvaamaan toimenpiteet, joilla varmistetaan - tarvittaessa asteittain edeten - yhteispäivystysten riittävä, osaava ja palvelujärjestelmän eri toiminnot tunteva yleislääkäriresurssi Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän yhteistyöllä.

Sosiaali- ja terveysministeriö esittää sopijaosapuolia konkretisoimaan sopimuksessa omavalvonnan toteuttamista siten, että se vastaa lain vaatimuksia. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä HYTE-ryhmä tulisi laajentaa kattamaan myös järjestöjen ja yritysten toimijoita.

Ministeriö esittää lisäämään liiteosion liitteeseen 1 seuraavat työkykyyn liittyvät Sotkanetin indikaattorit: 1) työkykynsä heikentyneeksi arvioivien osuus (%), 20–64 -vuotiaat; 2) niiden osuus, jotka uskovat, että todennäköisesti eivät jaksaa työskennellä vanhuuseläkeikänsä saakka (%), 20–64 -vuotiaat; 3) työterveyshuollon piirissä olevien osuus työikäisistä ja 4) työterveyshuollon ulkopuolella olevien osuus työikäisistä ja suun terveyttä kuvaavan indikaattorin Tervehampaiset 12-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä suun terveydenhuollon tarkastuksessa käyneistä.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että HUS-järjestämissopimuksen luonnos on hyvin laadittu ja sen pohjalta on mahdollista tehdä Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän välinen HUS-järjestämissopimus.

Osastopäällikkö

Kari Hakari

Johtaja

Andreas Blanco Sequeiros

Jakelu

HUS
Helsingin kaupunki
Itä-Uusimaa
Länsi-Uusimaa
Vantaa-Kerava

Tiedoksi

STM perus- ja perhepalveluministeri
STM Sosiaali- ja terveysministeri
Valtiovarainministeriö
Sisäministeriö

VN/30216/2022-STM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

Blanco Sequeiros Andreas 91273141V

2022-12-12

Hakari Kari 91185654P

2022-12-12

13.2.2023

HUS Nationalspråksnämndens utlåtande till HUS organiseringsavtal 03.02.2023

HUS Nationalspråksnämnd har tagit del av *Organiseringsavtal för HUS 03.02.2023* mellan avtalsparterna: Östra Nylands välfärdsområde, Mellersta Nylands välfärdsområde, Västra Nylands välfärdsområde, Vanda och Kervo välfärdsområde (tillsammans Nylands välfärdsområden), Helsingfors stad och HUS-sammanslutning och ger enligt begäran sitt utlåtande till: *Hur de språkliga rättigheterna tillgodoses och främjas.*

HUS Nationalspråksnämnd samtycker och förhåller sig positivt till att avtalsparterna skall komma överens om samarbete och arbetsfördelning i syfte att tillgodose och främja de språkliga rättigheterna och att parterna skall beakta vad som avses med ordnande och samordning av de tjänster i detta avtal, i enlighet med 39 § i lagen om ordnande av social- och hälsovården (612/2021) och vad som i 33 § i samma lag har konstaterats om Västra Nylands välfärdsområdes uppgift att stödja utvecklingen av svenskspråkiga social- och hälsovårdstjänster i hela landet.

HUS Nationalspråksnämnd vill särskilt fästa vikt vid hur styrning och uppföljning av de språkliga rättigheterna uppföljs och främjas. HUS Nationalspråksnämnd förespråkar att de språkliga rättigheterna inte enbart ingår i de allmänna avtalsvillkoren utan även ingår som en del i den strategiska, taktiska (t.ex. tjänster för barn och ungdomar, tjänster för personer i arbetsför ålder, tjänster för äldre, mentalvård och missbrukarvård **samt vård på svenska**) och operativa styr- och samarbetsmodellens struktur.

HUS Nationalspråksnämnd önskar även att *hur de språkliga rättigheterna tillgodoses och främjas* införs i *Uppföljningsgrupp för organiseringsavtalsdelen*, som en del av den regionala uppföljningsgruppens centrala uppgift dvs. att följa med avtalets utfall gällande de språkliga rättigheterna och behandla ändringsbehov.

Harry Bogomoloff

Ordförande

HUS Nationalspråksnämnd

Nina Lindfors

Föredragande

HUS Nationalspråksnämnd

Kansalliskielilautakunta

§ 4

15.02.2023

671/00.04.00/2023

Kansalliskielilautakunta 15.02.2023 § 4

§ 4

Lausunnon antaminen HUS-järjestämissopimuksesta

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):
Koskela Jaana

Päätösehdotus

Palvelulinjajohtaja, Sote-palvelutuotanto, ruotsinkieliset palvelut Öberg Benita

Kansalliskielilautakunta päättää antaa seuraavan lausunnon HUS-järjestämissopimuksesta:

Lausuntoluonnoksen kohdassa Yleiset ehdot nostetaan hyvin esiin, kuinka kielellisiä oikeuksia toteutetaan ja edistetään, eli että sopijaosapuolten tulee sopia yhteistyöstä ja työnjaosta kielellisten oikeuksien toteuttamiseksi ja edistämiseksi. Sopijaosapuolet ottavat huomioon tässä sopimuksessa tarkoitettujen palveluiden järjestämisessä ja yhteensovittamisessa soveltuvin osin myös mitä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 39 §:ssä tarkoitetuissa ja osapuolia koskevassa kaksikielisten hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksessa on sovittu kaksikielisten hyvinvointialueiden työnjaosta ja yhteistyöstä ja mitä järjestämislain 33 §:ssä on todettu Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen tehtävästä tukea ruotsinkielisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kehittämistä koko maassa. Kielellisten oikeuksien toteutumisen edistämistä seurataan ja ohjataan osana sopimuksen seuranta ja ohjausta.

Kielellisten oikeuksien tulee käsittää strateginen, taktinen ja operatiivinen taso. Kielellisten oikeuksien tulee perustua jokaisen perustuslaissa taatun oikeuden käyttää omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia, turvaamiseen.

Alueen asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tulee Helsingin kaupungin ja Uudenmaan hyvinvointialueiden sekä HUS-yhtymän kanssa yhteistyössä laadittavassa hyvinvointikertomuksessa ja -suunnitelmassa ottaa huomioon kielelliset oikeudet.

Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin sekä HUS-yhtymän palveluiden yhteensovittamisessa on kysymys palvelukokonaisuuksista ja -ketjuista, joiden määrittelyyn ja toteuttamiseen sopimusosapuolet sitoutuvat. Tässä sopimusluonnoksessa on kielelliset oikeudet selkeästi määritelty yhdeksi tavoitteista.

Tutkimus-, koulutus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan osalta on määritelty tämä kaksikielinen alue ja erityistehtävä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 33 §:n mukaisesti: Länsi-Uudenmaan

Kansalliskielilautakunta

§ 4

15.02.2023

hyvinvointialueen tehtävänä on tukea ruotsinkielisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kehittämistä koko maassa.

Sopimusluonnoksen luvussa 7 Tutkimus-, koulutus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta sanotaan seuraavasti:

”Uudenmaan hyvinvointialueet, Helsingin kaupunki, HUS-yhtymä, Uudenmaan alueen sosiaalialan osaamiskeskusten kokonaisuus, Helsingin yliopisto (HY), Aalto-yliopisto ja Uudenmaan ammattikorkeakoulut (AMK) perustavat koordinoivan neuvottelukunnan, joka yhteensovittaa TKKI-toimintaa strategiaan painopisteisiin nähden. Neuvottelukunnan puheenjohtajuus on vuorotellen Uudenmaan hyvinvointialueilla ja Helsingin kaupungilla. Neuvottelukunta voi muodostaa alatyöryhmiä.”

Siihen nähden, että Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella on sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 33 §:n mukainen tehtävä tukea ruotsinkielisten sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden kehittämistä koko maassa, olisi edustus edellä mainitussa neuvottelukunnassa tarkoituksenmukainen.

Sopimusluonnoksen liitteeseen 1 ”Uudenmaan väestön terveyttä, hyvinvointia ja palvelutarvetta kuvaavan tietopohjan indikaattorit” pitäisi lisätä mittari, josta käy ilmi oppilaiden koulukieli.

Käsittely

Käsittelyn aikana esittelijä Benita Öberg muutti päätösehdotustaan seuraavasti:

Virke

”Sopimusluonnoksen liitteeseen 1 ”Uudenmaan väestön terveyttä, hyvinvointia ja palvelutarvetta kuvaavan tietopohjan indikaattorit” pitäisi lisätä mittari, josta käy ilmi oppilaiden koulukieli.”

muutetaan muotoon

”Sopimusluonnoksen liitteeseen 1 ”Uudenmaan väestön terveyttä, hyvinvointia ja palvelutarvetta kuvaavan tietopohjan indikaattorit” voisi lisätä mittarin, josta käy ilmi oppilaiden koulukieli.”

Käsittelyn aikana puheenjohtaja af Hällström teki seuraavan muutosehdotuksen:

Seuraavat virkkeet lisätään kansalliskielilautakunnan lausuntoon:

Kansalliskielilautakunta

§ 4

15.02.2023

”Kansalliskielilautakunta korostaa myös, että kappaleen ”Kielellisten oikeuksien toteuttamisen edistäminen” alkuun lisätään kaksi virkettä: HUS-yhtymällä on velvollisuus järjestää palvelut sekä suomeksi että ruotsiksi siten, että asiakas saa itse valita kielen (laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä, 5 §). Ruotsinkielisten palvelujen saatavuus otetaan huomioon sekä palvelujen suunnittelussa että rekrytoinnissa ja henkilöstöpolitiikassa (laki julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta, 2–4 §).

Kansalliskielilautakunta toivoo myös, että saman luvun loppuun lisätään seuraava virke: ”Tähän tarkoitukseen käytetään tarkoituksenmukaisia mittareita”.

Käsittelyn aikana jäsen Lahti teki seuraavan muutosehdotuksen:

Seuraava virke lisätään kansalliskielilautakunnan lausuntoon:

”Lisäksi kansalliskielilautakunta toivoo, että kielellisten oikeuksien toteuttamisen edistäminen lisätään osaan Järjestämissopimuksen seurantaryhmä, osana alueellisen seurantaryhmän keskeistä tehtävää, eli seurata sopimuksen toteutumista kielellisten oikeuksien osalta ja käsitellä muutostarpeita.”

Käsittelyn aikana jäsen Westerholm teki seuraavan muutosehdotuksen:

Seuraava päättävä virke lisätään kansalliskielilautakunnan lausuntoon:

”Lopuksi kansalliskielilautakunta toivoo, että sopimuksen ruotsinkielisen version kieliasu tarkistetaan ja korjataan. ”

Puheenjohtaja julisti keskustelun päättyneeksi.

Puheenjohtaja tiedusteli kokoukselta, voidaanko hänen tekemänsä lisäsehdotus hyväksyä yksimielisesti. Koska kukaan ei vastustanut tätä, puheenjohtaja totesi, että kansalliskielilautakunta hyväksyi muutosehdotuksen yksimielisesti.

Puheenjohtaja tiedusteli kokoukselta, voidaanko jäsen Lahden lisäsehdotus hyväksyä yksimielisesti. Koska kukaan ei vastustanut tätä, puheenjohtaja totesi, että kansalliskielilautakunta hyväksyi muutosehdotuksen yksimielisesti.

Puheenjohtaja tiedusteli kokoukselta, voidaanko jäsen Westerholmin muutosehdotus hyväksyä yksimielisesti. Koska kukaan ei vastustanut tätä, puheenjohtaja totesi, että kansalliskielilautakunta hyväksyi muutosehdotuksen yksimielisesti.

Tämän asian käsittelyn aikana pidettiin kokoustauko klo 18.30–18.38.

Päätös

Kansalliskielilautakunta päättää antaa seuraavan lausunnon HUS-järjestämissopimuksesta:

Lausuntoluonnoksen kohdassa Yleiset ehdot nostetaan hyvin esiin, kuinka

Kansalliskielilautakunta

§ 4

15.02.2023

kielellisiä oikeuksia toteutetaan ja edistetään, eli että sopijaosapuolten tulee sopia yhteistyöstä ja työnjaosta kielellisten oikeuksien toteuttamiseksi ja edistämiseksi. Sopijaosapuolet ottavat huomioon tässä sopimuksessa tarkoitettujen palveluiden järjestämisessä ja yhteensovittamisessa soveltuvin osin myös mitä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 39 §:ssä tarkoitetuissa ja osapuolia koskevassa kaksikielisten hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksessa on sovittu kaksikielisten hyvinvointialueiden työnjaosta ja yhteistyöstä ja mitä järjestämislain 33 §:ssä on todettu Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen tehtävästä tukea ruotsinkielisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kehittämistä koko maassa. Kielellisten oikeuksien toteutumisen edistämistä seurataan ja ohjataan osana sopimuksen seurantaa ja ohjausta.

Kielellisten oikeuksien tulee käsittää strateginen, taktinen ja operatiivinen taso. Kielellisten oikeuksien tulee perustua jokaisen perustuslaissa taatun oikeuden käyttää omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia, turvaamiseen.

Alueen asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tulee Helsingin kaupungin ja Uudenmaan hyvinvointialueiden sekä HUS-yhtymän kanssa yhteistyössä laadittavassa hyvinvointikertomuksessa ja -suunnitelmassa ottaa huomioon kielelliset oikeudet.

Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin sekä HUS-yhtymän palveluiden yhteensovittamisessa on kysymys palvelukokonaisuuksista ja -ketjuista, joiden määrittelyyn ja toteuttamiseen sopimusosapuolet sitoutuvat. Tässä sopimusluonnoksessa on kielelliset oikeudet selkeästi määritelty yhdeksi tavoitteista.

Tutkimus-, koulutus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan osalta on määriteltävä tämä kaksikielinen alue ja erityistehtävä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 33 §:n mukaisesti: Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen tehtävänä on tukea ruotsinkielisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kehittämistä koko maassa.

Sopimusluonnoksen luvussa 7 ”Tutkimus-, koulutus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta” sanotaan seuraavasti:

”Uudenmaan hyvinvointialueet, Helsingin kaupunki, HUS-yhtymä, Uudenmaan alueen sosiaalialan osaamiskeskusten kokonaisuus, Helsingin yliopisto (HY), Aalto-yliopisto ja Uudenmaan ammattikorkeakoulut (AMK) perustavat koordinoivan neuvottelukunnan, joka yhteensovittaa TKKI-toimintaa strategisiin painopisteisiin nähden. Neuvottelukunnan puheenjohtajuus on vuorotellen Uudenmaan hyvinvointialueilla ja Helsingin kaupungilla. Neuvottelukunta voi muodostaa alatyöryhmiä.”

Siihen nähden, että Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella on sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 33 §:n mukainen tehtävä tukea ruotsinkielisten sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden kehittämistä koko maassa, olisi edustus edellä mainitussa neuvottelukunnassa tarkoituksenmukainen.

Sopimusluonnoksen liitteeseen 1 ”Uudenmaan väestön terveyttä, hyvinvointia ja palvelutarvetta kuvaavan tietopohjan indikaattorit” voisi lisätä mittarin, josta käy ilmi oppilaiden koulukieli.

Kansalliskielilautakunta

§ 4

15.02.2023

Kansalliskielilautakunta korostaa myös, että kappaleen ”Kielellisten oikeuksien toteuttamisen edistäminen” alkuun lisätään kaksi virkettä: HUS-yhtymällä on velvollisuus järjestää palvelut sekä suomeksi että ruotsiksi siten, että asiakas saa itse valita kielen (laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä, 5 §). Ruotsinkielisten palvelujen saatavuus otetaan huomioon sekä palvelujen suunnittelussa että rekrytoinnissa ja henkilöstöpolitiikassa (laki julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta, 2–4 §).

Kansalliskielilautakunta toivoo myös, että saman luvun loppuun lisätään seuraava virke: ”Tähän tarkoitukseen käytetään tarkoituksenmukaisia mitareita.”

Lisäksi kansalliskielilautakunta toivoo, että kielellisten oikeuksien toteuttamisen edistäminen lisätään osaan Järjestämissopimuksen seurantaryhmä, osana alueellisen seurantaryhmän keskeistä tehtävää, eli seurata sopimuksen toteutumista kielellisten oikeuksien osalta ja käsitellä muutostarpeita.

Lopuksi kansalliskielilautakunta toivoo, että sopimuksen ruotsinkielisen version kieliasu tarkistetaan ja korjataan.

Selostus

HUS-järjestämissopimus on Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin sekä HUS-yhtymän keskinäinen sopimus, jossa osapuolet sopivat keskinäisestä työnjaosta, yhteistyöstä ja toiminnan yhteensovittamisesta terveydenhuollon palvelujen järjestämiseksi. Sopimuksen sisällöstä, valmistelusta ja hyväksymisestä säädetään laissa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla (615/2021, jäljempänä Uusimaa-laki). Sopimuksen tarkoituksena on varmistaa osapuolten työnjaon, yhteistyön ja toiminnan yhteensovittamisen toteutuminen siltä osin kuin se on tarpeellista osapuolten lakisääteisten tehtävien hoitamisen ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavuuden turvaamiseksi.

Uusimaa-lain mukaisesti HUS-järjestämissopimuksen on edistettävä terveydenhuollon kustannusvaikuttavuutta, tuottavuutta, laatua, potilasturvallisuutta, palveluketjujen ja palvelukokonaisuuksien toimivuutta, ja kielellisiä oikeuksien toteutumista. Työnjaossa on lisäksi varmistettava, että sopimuksen perusteella terveydenhuoltoa antavassa toimintayksikössä on tehtävän hoitamiseksi riittävät taloudelliset ja henkilöstövoimavarat sekä osaaminen. Sopimuksessa on sovittava osapuolten välisestä työnjaosta siten, että asiakkaalla on oikeus yhdenvertaiseen hoitoon kotikunnastaan riippumatta.

Sosiaali- ja terveystalouden palvelujen järjestämisvastuu siirtyi kunnilta hyvinvointialueille 1.1.2023. Sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantumista annetun lain (616/2021) 48 §:n mukaan HUS-järjestämissopimus on laadittava vuoden 2024 loppuun mennessä. Tilanteessa, jossa Uudenmaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestäjinä toimivat 1.1.2023 alkaen uudet hyvinvointialueet, Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä, on kuitenkin perusteltua, että järjestäjien välisestä työnjaosta sovitaan

Kansalliskielilautakunta

§ 4

15.02.2023

järjestämisvastuun siirron yhteydessä. Tällä menettelyllä turvataan siirtymävaiheessa asukkaiden oikeudet yhdenvertaisiin sosiaali- ja terveystalouteihin sekä edistetään palvelujen integraatiota uudistuksen alusta lähtien.

Sopimuksen valmistelun koordinoinnista vastaa Helsingin kaupunki. Valmistelutyötä tehdään yhteistyössä Helsingin kaupungin, Uudenmaan hyvinvointialueiden sekä HUS-yhtymän kesken. Yhteistyötä sekä valmistelun koordinaatiota ja ohjausta varten on perustettu alueellinen valmisteluryhmä, jossa ovat edustettuina kaikki Uudenmaan hyvinvointialueet, Helsingin kaupunki sekä HUS-yhtymä. Sopimuksen valmistelua varten on nimetty lisäksi 13 teemaryhmää, joiden tehtävänä on sopimustekstin laatiminen.

Sopimuksen sisällöstä säädetään Uusimaa-lain 9.3 §:ssä. Vuoden 2022 aikana edellä mainitut 13 teemaryhmää ovat tuottaneet asiantuntemukseensa pohjautuen vaadittavan sisällön, ja sopimusluonnos pitää sisällään alla luetellut kokonaisuudet:

1. Yleiset sopimusehdot
2. Yhteistoiminnan johtaminen, ohjaus ja päätöksenteko
3. Rahoitus ja talous
4. Alueen väestön terveys ja hyvinvointi
5. Perusterveydenhuollon vahvistaminen ja palveluketjujen ja -kokonaisuuksien yhteensovittaminen Uudenmaan alueella
6. Erikoissairaanhoidon palveluiden järjestämisvastuu
7. Tutkimus, koulutus, kehittäminen ja innovaatiotoiminta
8. Tukipalvelut
9. Asiakas- ja potilastiedot
10. Valmiussuunnittelu, varautuminen ja poikkeusolot
11. Omavalvonta ja laatu
12. Tiedolla johtaminen
13. Digitaaliset palvelut

Uusimaa-lain mukaisesti sopimusta valmisteltaessa on kuultava Helsingin yliopistoa sekä sosiaali- ja terveysministeriötä. Lisäksi Uusimaalain 19 §:n ja hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 33 §:n mukaisilta kansalliskielilautakunnilta pyydetään lausuntoa järjestämissopimuksesta. Kansalliskielilautakuntien lausunto pyydetään helmi- maaliskuussa 2023.

Sopimus on tarkoitus viimeistellä saatujen lausuntojen pohjalta alkuvuodesta 2023. Yliopiston lausunnon perusteella sopimuksessa korostettiin monialaisen tutkimuksen merkitystä sekä tarkennettiin sosiaalihuollon TKKI-rakennetta ja osaamiskeskuksia koskevaa kokonaisuutta. Sosiaali- ja terveysministeriön lausunnossa todetaan, että järjestämissopimuksen luonnos on hyvin laadittu ja sen pohjalta on mahdollista tehdä HUS-järjestämissopimus. Sosiaali- ja terveysministeriö nosti lausunnossaan erityishuomioitaviksi asioiksi selkeiden toimenpiteiden lisäämisen päivystystoiminnan toimintaedellytysten turvaamiseksi, omavalvonnan toteutumisen seuraamisen tarkentamisen sekä laajentamaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisuuden kattamaan myös järjestöjen ja yritysten toimintaa. Nämä muutokset huomioitiin sopimusvalmistelussa.

Kansalliskielilautakunta

§ 4

15.02.2023

Sopijaosapuolten ylimmissä päätöksentekoeleimissä tapahtuva sopimuksen käsittely- ja hyväksymisprosessi käynnistyy alkuvuoden 2023 aikana. HUS-järjestämissopimus tulee voimaan sen jälkeen, kun Uudenmaan hyvinvointialueiden aluevaltuustot, Helsingin kaupunginvaltuusto ja HUS-yhtymän yhtymäkokous ovat sen hyväksyneet. Tämän jälkeen hyväksytty sopimus on toimitettava sosiaali- ja terveysministeriölle.

Kansalliskielilautakunnan lausunnon lähtökohtana on, että kielelliset oikeudet tehdään näkyviksi sopimuksessa.

Liitteet

- 1 Luonnos HUS-järjestämissopimukseksi

Oheismateriaali**Tiedoksi
Päätöshistoria**

Pöytäkirjan nähtävänäolo

Tämä pöytäkirja on julkaistu yleisessä tietoverkossa 22.2.2023.

Ote lähetetty pvm.

Kansalliskielilautakunta

§ 4

15.02.2023

Muutoksenhakuohje koskee pykälää: § 4

Muutoksenhakukielto

Edellä mainitusta päätöksestä, joka koskee vain asian valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa hyvinvointialuelain 141 §:n mukaan hakea muutosta.

Helsingfors stads nationalspråksnämnds utlåtande om organiseringsavtalet för HUS

Helsingfors stads nationalspråksnämnd tackar för tillfället att yttra sig om organiseringsavtalet för HUS. Helsingfors stads nationalspråksnämnd har bekantat sig med det utkast till avtal som var bifogat till begäran om utlåtande. Dessutom har nationalspråksnämnden fått en muntlig presentation av utkastet till avtal och beredningen av detta vid sammanträdet 9.2.2023.

Helsingfors stads nationalspråksnämnd konstaterar att beredningen av avtalet, som skett i samarbete mellan välfärdsområdena i Nyland, Helsingfors stad och HUS-sammanslutningen, har varit ingående. Alla delområden som enligt lagen om ordnande av social- och hälsovården och räddningsväsendet i Nyland (615/2021) ska ingå i organiseringsavtalet för HUS har beaktats i beredningen.

Beaktandet av de språkliga rättigheterna lyfts fram i följande formuleringar i organiseringsavtalet för HUS:

Allmänna avtalsvillkor:

”Avtalsparterna ska komma överens om samarbete och arbetsfördelning i syfte att tillgodose och främja de språkliga rättigheterna. Parterna ska beakta vad som avses med ordnande och samordning av de tjänster i detta avtal även i tillämpliga delar vad som föreskrivs om arbetsfördelningen och samarbetet mellan tvåspråkiga välfärdsområden, som gäller parterna, i enlighet med 39 § i lagen om ordnande av social- och hälsovården (612/2021) och vad som i 33 § i samma lag har konstaterats om Västra Nylands välfärdsområdes uppgift att stödja utvecklingen av svenskspråkiga social- och hälsovårdstjänster i hela landet. Som en del av avtalets uppföljning och styrning följer man upp och styr hur förverkligandet av de språkliga rättigheterna främjas.”

Förstärkning av primärvården och anpassning av servicekedjor och servicehelheter i Nyland

”Målsättningarna för att harmonisera tjänsterna: Främja de språkliga rättigheterna”

”Då man skapar servicekedjor och -helheter ser man till att de språkliga rättigheterna förverkligas.”

Forskning, utbildning, utveckling och innovationer

”Man bör även i detta sammanhang [= i FUUI-verksamheten] beakta att Nyland är en tvåspråkig region.”

”I de tvåspråkiga områdena är dessutom FSKC (Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området) verksamt.”

”Det finlandssvenska kompetenscentret är nationellt, men samarbetet inom Nyland är tätt.”

Egenkontroll och kvalitet

”Dessutom följer man upp likabehandlingen av invånarna i Helsingfors och välfärdsområdenas tjänster, exempelvis så att en patient blir förstådd på sitt modersmål. Tillsynsansvaret gäller det som man själv ska producera samt köpt serviceproduktion. Genom egenkontrollen följer man med patientens rätt att få betjäning på finska och svenska.”

Digitala tjänster

”I de digitala tjänsterna och IKT-tjänsterna beaktas skyldigheterna i enlighet med lagen om tillhandahållande av digitala tjänster, enligt vilka kunden kan välja de digitala tjänster som erbjuds. Tillgängligheten för olika tjänster granskas enligt WGA-AA-kriterierna och språkversioner erbjuds enligt behov (finska, svenska, engelska, ryska, arabiska till tillämpliga delar)”

Helsingfors stads nationalspråksnämnd konstaterar att avtalet huvudsakligen har utarbetats mycket omsorgsfullt och att de språkliga rättigheterna har beaktats på ett omfattande sätt i olika delar av avtalet. Nämnden ber ännu avtalsparterna att särskilt fästa vikt vid följande helheter:

HUS-sammanslutningen har skyldighet att ordna service på både finska och svenska så att kunden själv får välja språk (5 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård). Tillgången till svenskspråkiga tjänster beaktas både i planeringen av tjänsterna och i rekryteringen och personalpolitiken (2–4 § i lagen om de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda).

I avtalet bör angående tjänster på olika språk genomgående göras en tydlig distinktion mellan nationalspråken, som är primära, och övriga språk, som är önskvärda.

De digitala tjänsterna såsom Hälsobyn bör vara tillgängliga i samma omfattning på bägge nationalspråken.

Helsingfors stads nationalspråksnämnd uppmanar parterna sträva efter att tvåspråkigheten framöver beaktas bättre i de psykiatriska tjänsterna så att kunden får betjäning på sitt modersmål. För närvarande erbjuds service inte alltid på det egna modersmålet, trots att det vore viktigt särskilt för

9.3.2023

kunder som har problem med den psykiska hälsan. Dessutom bör tvåspråkigheten beaktas bättre i olika serviceprocesser och servicehelheter. Om kunden fick använda sitt modersmål när serviceprocessen inleddes bör man säkerställa att han eller hon får använda sitt modersmål och får service på det egna språket under hela serviceprocessen. I nuläget är det framför allt osäkert om kunden kan fortsätta använda sitt eget språk när vårdenheten byts.

Helsingfors stads nationalspråksnämnd vill dessutom påpeka att trots att många svenskspråkiga kan utträta vårdärenden på finska finns det även många personer som tillhör specialgrupper och vars enda språk är svenska. Särskilt barn, personer med funktionsnedsättning och gamla bör få smidig service på sitt modersmål.

Som det konstateras i utkastet till avtal ska fullgörelsen av organiseringsavtalet för HUS följas upp. Vid behov kan ändringar göras i avtalet. Helsingfors stads nationalspråksnämnd anser att det är viktigt att förverkligandet av de språkliga rättigheterna följs upp när avtalet trätt i kraft och att de helheter som räknats upp ovan konstant hålls framme i den fortsatta beredningen av avtalet och i det utvecklingsarbete som avtalet ger upphov till.

Den svenska språkdräkten i avtalet bör ytterligare genomgå och korrigeras.

Nationalspråksnämnden konstaterar att utkastet till organiseringsavtal för HUS är välgjort och att det är möjligt att slutföra organiseringsavtalet för HUS mellan välfärdsområdena i Nyland, Helsingfors stad och HUS-sammanslutningen utgående från utkastet.

HELSINGFORS STAD
NATIONALSPRÅKSNÄMNDEN

Helsingin kaupungin kansalliskielilautakunnan lausunto HUS-järjestämissopimuksesta

Helsingin kaupungin kansalliskielilautakunta kiittää mahdollisuudesta lausua HUS-järjestämissopimuksesta. Helsingin kaupungin kansalliskielilautakunta on tutustunut lausuntopyynnön liitteenä toimitettuun sopimusluonnokseen ja lisäksi kansalliskielilautakunta on saanut sopimusluonnoksesta ja sen valmistelusta suullisen esittelyn kokouksessaan 9.2.2023.

Helsingin kaupungin kansalliskielilautakunta toteaa, että sopimuksen valmistelu yhdessä Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän kesken on ollut kattavaa. Valmistelussa on huomioitu kaikki ne osa-alueet, jotka laissa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla (615/2021) on säädetty HUS-järjestämissopimuksen sisällöksi.

Kielellisten oikeuksien huomioiminen nostetaan esille HUS-järjestämissopimuksen seuraavissa kohdissa:

Yleiset sopimusehdot:

”Sopimuksen osapuolten on sovittava yhteistyöstä ja työnjaosta kielellisten oikeuksien toteutumisen edistämiseksi. Sopijaosapuolet ottavat huomioon tässä sopimuksessa tarkoitettujen palveluiden järjestämisessä ja yhteensovittamisessa soveltuvin osin myös mitä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021, jäljempänä järjestämislaki) 39 §:ssä tarkoitetuissa ja osapuolta/osapuolia koskevassa kaksikielisten hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksessa on sovittu kaksikielisten hyvinvointialueiden työnjaosta ja yhteistyöstä ja mitä järjestämislain 33 §:ssä on todettu Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen tehtävästä tukea ruotsinkielisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kehittämistä koko maassa. Kielellisten oikeuksien toteutumisen edistämistä seurataan ja ohjataan osana sopimuksen seuranta ja ohjausta.”

Perusterveydenhuollon vahvistaminen ja palvelukokonaisuuksien ja -ketjujen yhteensovittaminen Uudenmaan alueelle

”Palvelujen yhteensovittamisen tavoitteet: Edistää kielellisten oikeuksien toteutumista”

”Palveluketjujen ja -kokonaisuuksien luomisessa huolehditaan kielellisten oikeuksien toteutumisesta”

Tutkimus-, koulutus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta

”TKI-toiminnassa tulee huomioida myös Uudenmaan kaksikielisyys (suomi-ruotsi)”

”Lisäksi kaksikielisillä alueilla toimii FSKC (Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området).”

”Ruotsinkielinen osaamiskeskus toimii valtakunnallisesti, mutta yhteistyö Uudenmaan osaamiskeskuksen kanssa on tiivistä.”

Omavalvonta ja laatu

”Lisäksi seurataan eri hyvinvointialueiden ja Helsingin asukkaiden yhdenvertaista asemaa palvelujen saamisessa, esim. potilaan pitää tulla ymmärretyksi omalla äidinkielellään. Valvontavastuu koskee järjestämistä vastaavaa omaa ja ostettua palvelutuotantoa. Omavalvonnalla seurataan potilaan oikeutta saada palvelua suomeksi ja ruotsiksi.”

Digitaaliset palvelut

”Digi- ja ICT-palveluissa huomioidaan digitaalinen ”velvoitteet”, joiden mukaan asiakas voi valita tarjolla olevia digitaalisia palveluja. Eri palveluissa tarkastellaan saavutettavuutta WGA-AA- kriteereitä noudattaen ja tarjolla on tarpeen mukaiset kieliversiot (suomi, ruotsi, englanti, venäjä, arabia sovituin osin) ”

Helsingin kaupungin kansalliskielilautakunta toteaa, että sopimus on laadittu pääosin erittäin huolellisesti ja kielelliset oikeudet on huomioitu sopimuksen eri kohdissa kattavasti. Lautakunta pyytää vielä sopijaosapuolia kiinnittämään erityishuomiota seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

HUS-yhtymä on velvollinen järjestämään palveluja sekä suomeksi että ruotsiksi siten, että asiakas saa palvelua valitsemallaan kielellä (laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä, 5 §). Ruotsinkielisten palvelujen saatavuus huomioidaan niin palvelujen suunnittelussa kuin rekrytoinnissa ja henkilöstöpolitiikassa (laki julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta, 2–4 §).

Mitä tulee palvelujen tarjoamiseen eri kielillä, sopimuksessa on järjestelmällisesti ja selkeästi eroteltava kansalliskielet, jotka ovat ensisijaisia, ja muut kielet, jotka ovat toivottavia.

9.3.2023

Digitaalisten palvelujen kuten esimerkiksi Terveyskylän saatavuudesta tulee huolehtia samassa laajuudessa molemmilla kansalliskielillä.

Helsingin kaupungin kansalliskielilautakunta kehottaa huomioimaan, että psykiatrian palveluiden osalta pyrittäisiin jatkossa paremmin huomioimaan kaksikielisyys siten, että asiakas saisi palvelua omalla äidinkielellään. Tällä hetkellä näin ei aina ole ja etenkin mielenterveyden haasteiden yhteydessä olisi tärkeää, että asiakas voisi asioida palveluissa omalla äidinkielellään. Lisäksi kaksikielisyys tulisi huomioida paremmin eri palveluprosesseissa ja -kokonaisuuksissa. Mikäli asiakas on palveluun tullessaan voinut asioida omalla äidinkielellään, tulisi varmistaa, että mahdollisuus oman äidinkielen käyttämiseen ja palvelun saamiseen omalla kielellä on mahdollista koko palveluprosessin ajan. Nykyisin etenkin hoitopaikan vaihtuessa on epävarmaa, millä kielellä asiointia voidaan jatkaa.

Helsingin kaupungin kansalliskielilautakunta haluaa kiinnittää huomiota myös siihen, että vaikka useat ruotsinkieliset henkilöt pystyvätkin asioimaan myös suomen kielellä, on myös paljon sellaisia erityisryhmiin kuuluvia henkilöitä, joiden ainoa kieli on ruotsi. Erityisesti lasten, vammaisten henkilöiden ja vanhusten kohdalla tulisi mahdollistaa palvelu saumattomasti omalla äidinkielellä.

Kuten sopimusluonnoksessa todetaan, HUS-järjestämissopimuksen toteutumista tulee seurata ja sitä voidaan tarvittaessa muuttaa. Helsingin kaupungin kansalliskielilautakunta pitää tärkeänä, että kielellisten oikeuksien toteutumista seurataan sopimuksen tultua voimaan ja edellä mainittuja asiakokonaisuuksia pidetään esillä jatkuvasti sopimuksen jatkovalmisteluissa ja sopimuksesta seuraavassa kehittämistyössä.

Sopimuksen ruotsinkielinen kieliasu tulee vielä tarkistaa ja korjata.

Kansalliskielilautakunta toteaa, että HUS-järjestämissopimus on hyvin laadittu ja sen pohjalta on mahdollista saattaa loppuun Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän välinen HUS-järjestämissopimus.

HELSINGIN KAUPUNKI
KANSALLISKIELILAUTAKUNTA

§ 11

Lausunnon antaminen HUS-järjestämissopimuksesta

IUHVA Dno-2023-323

Liitteet

- 1 Bilaga 1 HUS-organiseringsavtal_03022023
- 2 Liite 1 HUS-järjestämissopimus_03022023

Valmiselut ja lisätiedot:

hallintojohtaja Camilla Söderström, camilla.soderstrom1@itauusimaa.fi

HUS-järjestämissopimus on Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin sekä HUS-yhtymän keskinäinen sopimus, jossa osapuolet sopivat keskinäisestä työnjaosta, yhteistyöstä ja toiminnan yhteensovittamisesta terveydenhuollon palvelujen järjestämiseksi. Sopimuksen sisällöstä, valmistelusta ja hyväksymisestä säädetään laissa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla (615/2021, jäljempänä Uusimaa-laki). Sopimuksen tarkoituksena on varmistaa osapuolten työnjaon, yhteistyön ja toiminnan yhteensovittamisen toteutuminen siltä osin kuin se on tarpeellista osapuolten lakisääteisten tehtävien hoitamisen ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavuuden turvaamiseksi.

Uusimaa-lain mukaisesti HUS-järjestämissopimuksen on edistettävä terveydenhuollon kustannusvaikuttavuutta, tuottavuutta, laatua, potilasturvallisuutta, palveluketjujen ja palvelukokonaisuuksien toimivuutta, ja kielellisiä oikeuksien toteutumista. Työnjaossa on lisäksi varmistettava, että sopimuksen perusteella terveydenhuoltoa antavassa toimintayksikössä on tehtävän hoitamiseksi riittävät taloudelliset ja henkilöstövoimavarat sekä osaaminen. Sopimuksessa on sovittava osapuolten välisestä työnjaosta siten, että asiakkaalla on oikeus yhdenvertaiseen hoitoon kotikunnastaan riippumatta.

Sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämisvastuu siirtyi kunnilta hyvinvointialueille 1.1.2023. Sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulusta annetun lain (616/2021) 48 §:n mukaan HUS-järjestämissopimus on laadittava vuoden 2024 loppuun mennessä. Tilanteessa, jossa Uudenmaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestäjinä toimivat 1.1.2023 alkaen uudet hyvinvointialueet, Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä, on kuitenkin perusteltua, että järjestäjien välisestä työnjaosta sovitaan järjestämisvastuun siirron yhteydessä. Tällä menettelyllä turvataan siirtymävaiheessa asukkaiden oikeudet yhdenvertaiseen sosiaali- ja terveystalveluihin sekä edistetään palvelujen integraatiota uudistuksen alusta lähtien.

Sopimuksen valmistelun koordinoinnista vastaa Helsingin kaupunki. Valmistelutyötä tehdään yhteistyössä Helsingin kaupungin, Uudenmaan hyvinvointialueiden sekä HUS-yhtymän kesken. Yhteistyötä sekä valmistelun koordinaatiota ja ohjausta varten on perustettu alueellinen valmisteluryhmä, jossa ovat edustettuina kaikki Uudenmaan hyvinvointialueet, Helsingin kaupunki sekä HUS-yhtymä. Sopimuksen valmistelua varten on nimetty lisäksi 13 teemaryhmää, joiden tehtävänä on sopimustekstin laatiminen.

Sopimuksen sisällöstä säädetään Uusimaa-lain 9.3 §:ssä. Vuoden 2022 aikana edellä mainitut 13 teemaryhmää ovat tuottaneet asiantuntemukseensa pohjautuen vaadittavan sisällön, ja sopimusluonnos pitää sisällään alla luetellut kokonaisuudet:

1. Yleiset sopimusehdot
2. Yhteistoiminnan johtaminen, ohjaus ja päätöksenteko
3. Rahoitus ja talous
4. Alueen väestön terveys ja hyvinvointi
5. Perusterveydenhuollon vahvistaminen ja palveluketjujen ja -kokonaisuuksien yhteensovittaminen Uudenmaan alueella
6. Erikoissairaanhoidon palveluiden järjestämisvastuu
7. Tutkimus, koulutus, kehittäminen ja innovaatiotoiminta
8. Tukipalvelut
9. Asiakas- ja potilastiedot
10. Valmiussuunnittelu, varautuminen ja poikkeusolot
11. Omavalvonta ja laatu
12. Tiedolla johtaminen
13. Digitaaliset palvelut

Uusimaa-lain mukaisesti sopimusta valmisteltaessa on kuultava Helsingin yliopistoa sekä sosiaali- ja terveysministeriötä. Lisäksi Uusimaalain 19 §:n ja hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 33 §:n mukaisilta kansalliskielilautakunnilta pyydetään lausuntoa järjestämissopimuksesta.

Sopimus on tarkoitus viimeistellä saatujen lausuntojen pohjalta alkuvuodesta 2023. Yliopiston lausunnon perusteella sopimuksessa korostettiin monialaisen tutkimuksen merkitystä sekä tarkennettiin sosiaalihuollon TKKI-rakennetta ja osaamiskeskuksia koskevaa kokonaisuutta. Sosiaali- ja terveysministeriön lausunnossa todetaan, että järjestämissopimuksen luonnos on hyvin laadittu ja sen pohjalta on mahdollista tehdä HUS-järjestämissopimus. Sosiaali- ja terveysministeriö nosti lausunnossaan erityishuomioitaviksi asioiksi selkeiden toimenpiteiden lisäämisen päivystystoiminnan toimintaedellytysten turvaamiseksi, omavalvonnan toteutumisen seuraamisen tarkentamisen sekä laajentamaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisuuden kattamaan myös järjestöjen ja yritysten toimintaa. Nämä muutokset huomioitiin sopimusvalmistelussa.

Sopijaosapuolten ylimmissä päätöksentekoeleimissä tapahtuva sopimuksen käsittely- ja hyväksymisprosessi käynnistyy alkuvuoden 2023 aikana. HUS-järjestämissopimus tulee voimaan sen jälkeen, kun Uudenmaan hyvinvointialueiden aluevaltuustot, Helsingin kaupunginvaltuusto ja HUS-yhtymän yhtymäkokous ovat sen hyväksyneet. Tämän jälkeen hyväksytty sopimus on toimitettava sosiaali- ja terveysministeriölle.

Kansalliskielilautakunnan lausunnon lähtökohtana on, että kielelliset oikeudet tehdään näkyviksi sopimuksessa.

Ehdotus

Hallintojohtaja:

Kansalliskielilautakunta päättää antaa seuraavan lausunnon HUS-järjestämissopimuksesta:

Lausuntoluonnoksen kohdassa Yleiset ehdot nostetaan hyvin esiin, kuinka kielellisiä oikeuksia toteutetaan ja edistetään, eli että sopijaosapuolten tulee sopia yhteistyöstä ja työnjaosta kielellisten oikeuksien toteuttamiseksi ja edistämiseksi. Sopijaosapuolet ottavat huomioon tässä sopimuksessa tarkoitettujen palveluiden järjestämisessä ja yhteensovittamisessa soveltuvien osin myös mitä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 39 §:ssä tarkoitetuissa ja osapuolia koskevassa kaksikielisten hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksessa on sovittu kaksikielisten hyvinvointialueiden työnjaosta ja yhteistyöstä ja mitä järjestämislain 33 §:ssä on todettu Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen tehtävästä tukea ruotsinkielisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kehittämistä koko maassa. Kielellisten oikeuksien toteutumisen edistämistä seurataan ja ohjataan osana sopimuksen seuranta ja ohjausta.

Kielellisten oikeuksien tulee käsittää strateginen, taktinen ja operatiivinen taso. Kielellisten oikeuksien tulee perustua jokaisen perustuslaissa taatun oikeuden käyttää omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia, turvaamiseen.

Alueen asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tulee Helsingin kaupungin ja Uudenmaan hyvinvointialueiden sekä HUS-yhtymän kanssa yhteistyössä laadittavassa hyvinvointikertomuksessa ja -suunnitelmassa ottaa huomioon kielelliset oikeudet.

Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin sekä HUS-yhtymän palveluiden yhteensovittamisessa on kysymys palvelukokonaisuuksista ja -ketjuista, joiden määrittelyyn ja toteuttamiseen sopimusosapuolet sitoutuvat. Tässä sopimusluonnoksessa on kielelliset oikeudet selkeästi määritelty yhdeksi tavoitteista.

Tutkimus-, koulutus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan osalta on määritelty tämä kaksikielinen alue ja erityistehtävä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 33 §:n mukaisesti: Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen tehtävänä on tukea ruotsinkielisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kehittämistä koko maassa.

Sopimusluonnoksen liitteeseen 1 "Uudenmaan väestön terveyttä, hyvinvointia ja palvelutarvetta kuvaavan tietopohjan indikaattorit" pitäisi lisätä mittari, josta käy ilmi oppilaiden koulukieli.

Päätös

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen kansalliskielilautakunta päättää antaa seuraavan lausunnon HUS-järjestämissopimuksesta:

Lausuntoluonnoksen kohdassa Yleiset ehdot nostetaan hyvin esiin, kuinka kielellisiä oikeuksia toteutetaan ja edistetään, eli että sopijaosapuolten tulee sopia yhteistyöstä ja työnjaosta kielellisten oikeuksien toteuttamiseksi ja edistämiseksi. Sopijaosapuolet ottavat huomioon tässä sopimuksessa tarkoitettujen palveluiden järjestämisessä ja yhteensovittamisessa soveltuvien osin myös mitä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 39 §:ssä tarkoitetuissa ja osapuolia koskevassa kaksikielisten hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksessa on sovittu

kaksikielisten hyvinvointialueiden työnjaosta ja yhteistyöstä ja mitä järjestämislain 33 §:ssä on todettu Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen tehtävästä tukea ruotsinkielisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kehittämistä koko maassa. Kielellisten oikeuksien toteutumisen edistämistä seurataan ja ohjataan osana sopimuksen seuranta ja ohjausta.

Kielellisten oikeuksien tulee käsittää strateginen, taktinen ja operatiivinen taso. Kielellisten oikeuksien tulee perustua jokaisen perustuslaissa taatun oikeuden käyttöä omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia, turvaamiseen.

Alueen asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tulee Helsingin kaupungin ja Uudenmaan hyvinvointialueiden sekä HUS-yhtymän kanssa yhteistyössä laadittavassa hyvinvointikertomuksessa ja -suunnitelmassa ottaa huomioon kielelliset oikeudet.

Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin sekä HUS-yhtymän palveluiden yhteensovittamisessa on kysymys palvelukokonaisuuksista ja -ketjuista, joiden määrittelyyn ja toteuttamiseen sopimusosapuolet sitoutuvat. Tässä sopimusluonnoksessa on kielelliset oikeudet selkeästi määritelty yhdeksi tavoitteista.

Tutkimus-, koulutus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan osalta on määritelty tämä kaksikielinen alue ja erityistehtävä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 33 §:n mukaisesti: Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen tehtävänä on tukea ruotsinkielisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kehittämistä koko maassa.

Sopimusluonnoksen liitteeseen 1 "Uudenmaan väestön terveyttä, hyvinvointia ja palvelutarvetta kuvaavan tietopohjan indikaattorit" pitäisi lisätä mittari, josta käy ilmi oppilaiden koulukieli.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen kansalliskielilautakunta päätti myös ehdottaa tehtäväksi seuraavia täydennyksiä järjestämissopimukseen:

- 11 OMAVALVONTA JA LAATU

Kohta 3) Henkilöstö, osaaminen

Suomen ja ruotsin kielen taitoisen työvoiman riittävyys ja ammattipätevyys varmistetaan täydennyskoulutuksella omavalvonnasta, asiakas- ja potilasturvallisuuden sekä tietoturvallisuuden osaamisesta sekä turvallisuuskulttuurin edistamisestä ja kehittämisestä.

Kohta 5) Viestintä

Viestintä omavalvonnasta, **joka toteutuu suomeksi ja ruotsiksi** on saavutettavaa ja yhdenvertaista, oikea-aikaista ja avointa. Julkaisuja on tuotettava painopisteittäin ja raportit vuosittain. Viestinnässä edellytetään toimivuuden kuvailua konkreettisesti.

- 13 DIGITAALISET PALVELUT

Otsikon Digi- ja ICT-palveluiden periaatteet, yleiset päämäärät ja linjaukset alle:

Sivulla 27:

Perus- ja erityistason palveluintegraation, sujuvien palvelupolkujen ja monikanavaisen asioinnin mahdollistaminen. **Digitaalisten polkujen/-palveluiden tulee toimia myös ruotsin kielellä, esim. terveyskylä.**

Sivulla 28:

Digi- ja ICT-palveluissa huomioidaan digilain ”velvoitteet”, joiden mukaan asiakas voi valita tarjolla olevia digitaalisia palveluja. Eri palveluissa tarkastellaan saavutettavuutta WGA-AA- kriteereitä noudattaen ja tarjolla on **kansalliskielten mukaiset kieliversiot suomeksi ja ruotsiksi (englanti, venäjä, arabia sovituin osin).**

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen verkkosivuilla

Otteen oikeaksi todistaa

Porvoo
13.03.2023

Tomas Määttä
hallintolakimies /förvaltningsjurist

Tiedoksianto asianosaiselle

Lähetetty sähköpostilla 13.3.2023

Muutoksenhakukielto

§11

Muutoksenhakukielto

Päätökseen, joka koskee vain asian valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä aluevalitusta.

Sovelletaan lakia hyvinvointialueesta, lainkohta: § 141.

§ 11

Utlåtande gällande organiseringsavtalet för HUS

IUHVAADno-2023-323

Bilagor

1 Bilaga 1 HUS-organiseringsavtal_03022023

2 Liite 1 HUS-järjestämmissopimus_03022023

Beredning och tilläggsuppgifter:

förvaltningschef Camilla Söderström, camilla.soderstrom1@itauusimaa.fi

Organiseringsavtalet för HUS är ett inbördes avtal mellan välfärdsområdena i Nyland, Helsingfors stad och HUS-sammanslutningen, där dessa avtalar om den inbördes arbetsfördelningen, samarbetet och samordningen av verksamheten när det gäller ordnandet av hälso- och sjukvårdstjänster. I lagen om ordnande av social- och hälsovården och räddningsväsendet i Nyland (615/2021, nedan Nylandslagen) föreskrivs om organiseringsavtalets innehåll, beredning och godkännande. Syftet med avtalet är att säkerställa att parternas arbetsfördelning, samarbete och verksamhet samordnas på de punkter det är nödvändigt för att trygga parternas lagstadgade uppgifter och kostnadseffektivitet inom hälso- och sjukvården.

I enlighet med Nylandslagen ska organiseringsavtalet för HUS främja kostnadsnyttoeffektiviteten, produktiviteten, kvaliteten, patientsäkerheten, fungerande servicekedjor och servicehelheter samt tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna inom hälso- och sjukvården. Vid arbetsfördelningen ska det dessutom säkerställas att en verksamhetsenhet som tillhandahåller hälso- och sjukvård med stöd av avtalet har tillräckliga ekonomiska och personella resurser samt tillräcklig kompetens för att sköta uppgiften. I avtalet ska man komma överens om arbetsfördelningen mellan parterna så att kunden har rätt till jämlik vård oberoende av hemkommun.

Ansvar för att ordna social- och hälsovårdstjänster överfördes från kommunerna till välfärdsområdena 1.1.2023. Enligt 48 § i lagen om genomförande av reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet och om införande av den lagstiftning som gäller reformen (616/2021) ska organiseringsavtalet för HUS utarbetas före utgången av 2024. Eftersom social- och hälsovårdstjänster i Nyland fr.o.m. 1.1.2023 ordnas av de nya välfärdsområdena, Helsingfors stad och HUS-sammanslutningen, är det dock motiverat att avtala om arbetsfördelningen mellan organisatörerna redan i samband med överföringen av organiseringsansvaret. I och med detta tryggas invånarnas rättigheter till social- och hälsovårdstjänster på lika villkor under övergången samt främjas serviceintegration genast när reformen börjar.

Helsingfors stad har ansvaret för att samordna beredningen av avtalet. Beredningen sker i samarbete mellan Helsingfors stad, välfärdsområdena i Nyland och HUS-sammanslutningen. En regional beredningsgrupp grundades för samarbetet och samordningen, med representanter för alla Nylands välfärdsområden, Helsingfors stad och HUS-sammanslutningen. För beredning av avtalet har ytterligare 13 temagrupper utsetts, med uppgift att utarbeta en avtalstext.

I 9.3 § i Nylandslagen föreskrivs om avtalets innehåll. Under 2022 har dessa 13 temagrupper producerat det nödvändiga innehållet baserat på sin expertis, och avtalsutkastet innehåller följande teman:

1. Allmänna avtalsvillkor
2. Ledning, styrning och beslutsfattande
3. Finansiering och ekonomi
4. Hälsa och välfärd bland områdets befolkning
5. Förstärkning av primärvården och anpassning av servicekedjor och servicehelheter
6. Organiseringsansvar för den specialiserade sjukvården
7. Forskning, utbildning, utveckling och innovationer
8. Stödtjänster
9. Klient- och patientdata
10. Beredskapsplanering, beredskap och undantagstillstånd
11. Egenkontroll och kvalitet
12. Datadrivet ledarskap
13. Digitala tjänster

I enlighet med Nylandslagen ska Helsingfors universitet samt social- och hälsovårdsministeriet ge ett utlåtande i samband med beredningen av avtalet. I enlighet med 19 § i Nylandslagen och 33 § i lagen om välfärdsområden ska även nationalspråksnämnderna lämna ett utlåtande om organiseringsavtalet.

Det är meningen att avtalet ska färdigställas utgående från de utlåtanden som lämnats in i början av 2023. Universitetet anser i sitt utlåtande att betydelsen av mångsidig forskning poängterades i avtalet. Dessutom preciserades socialvårdens FUI-struktur och de punkter som gäller kompetenscentren. Social- och hälsovårdsministeriet anser i sitt utlåtande att avtalets utkast är välgjort och att det är möjligt att ingå ett organiseringsavtal för HUS utgående från utkastet. Vidare påpekar social- och hälsovårdsministeriet att man särskilt bör fästa vikt vid att öka åtgärder som tryggar förutsättningarna för jourens verksamhet, egenkontrollen och närmare uppföljning samt att man ska utvidga främjandet av välfärd och hälsa så att detta arbete även omfattar organisationer och företag. Dessa påpekanden beaktades vid beredningen av avtalet.

Processen för att behandla och godkänna avtalet inleds i början av 2023 i de högsta beslutsfattande organen för de avtalsslutande parterna. Organiseringsavtalet för HUS träder i kraft efter att det har godkänts av välfärdsområdesfullmäktige för välfärdsområdena i Nyland, Helsingfors stadsfullmäktige och HUS-sammanslutningens stämma. Därefter ska det godkända avtalet levereras till social- och hälsovårdsministeriet.

Nationalspråksnämndens utlåtande utgår från att de språkliga rättigheterna synliggörs i avtalet.

Beslutsförslag

Förvaltningsdirektören:

Nationalspråksnämnden beslutar att ge följande utlåtande över organiseringsavtalet för HUS:

I avtalsutkastet under allmänna villkor lyftes väl fram hur de språkliga rättigheterna tillgodoses och främjas det vill säga att avtalsparterna ska komma överens om samarbete och arbetsfördelning i syfte att tillgodose och främja de språkliga rättigheterna. Parterna ska beakta vad som avses med ordnande och samordning av de tjänster i detta avtal även i tillämpliga delar vad som föreskrivs om arbetsfördelningen och samarbetet mellan tvåspråkiga välfärdsområden, som gäller parterna, i enlighet med 39 § i lagen om ordnande av social- och hälsovården (612 /2021) och vad som i 33 § i samma lag har konstaterats om Västra Nylands välfärdsområdes uppgift att stödja utvecklingen av svenskspråkiga social- och hälsovårdstjänster i hela landet. Som en del av avtalets uppföljning och styrning följer man upp och styr hur förverkligandet av de språkliga rättigheterna främjas.

De språkliga rättigheterna bör genomsyras på den strategiska, taktiska och operativa nivån. De språkliga rättigheterna bör ta fasta på att trygga den i grundlagen tillförsäkrade rätten för var och en att använda sitt eget språk, antingen finska eller svenska.

För främjande av hälsa och välfärd bland området invånare bör det av den välfärdsberättelse- och plan som utarbetas i samarbete med Helsingfors stad och respektive välfärdsområde i Nyland samt HUS-sammanslutningen tas i beaktande de språkliga rättigheterna.

I samordningen av de nyländska välfärdsområdenas, Helsingfors stads och HUS-sammanslutningens tjänster är det fråga om servicehelheter och -kedjor, som avtalsparterna åtar sig att definiera och genomföra. I detta avtalsutkast är det klart definierat som en av målsättningarna de språkliga rättigheterna.

Gällande forskning, utbildning, utveckling och innovationer är det definierat denna tvåspråkiga region samt det specialuppdrag som enligt Lag om ordnande av social- och hälsovård 33 §, Västra Nylands välfärdsområde ska stödja utvecklandet av de svenskspråkiga social- och hälsovårdstjänsterna i hela landet.

Gällande avtalsutkastets bilaga 1 "Indikatorer som beskriver Nylands befolknings hälsa, välfärd och servicebehov" borde det läggas till en mätare där elevers skolspråk framgår.

Beslut

Nationalspråksnämnden för Östra Nylands välfärdsområde beslutar att ge följande utlåtande över organiseringsavtalet för HUS:

I avtalsutkastet under allmänna villkor lyftes väl fram hur de språkliga rättigheterna tillgodoses och främjas det vill säga att avtalsparterna ska komma överens om samarbete och arbetsfördelning i syfte att tillgodose och främja de språkliga rättigheterna. Parterna ska beakta vad som avses med ordnande och samordning av de tjänster i detta avtal även i tillämpliga delar vad som föreskrivs om arbetsfördelningen och samarbetet mellan tvåspråkiga välfärdsområden, som gäller parterna, i enlighet med 39 § i lagen om ordnande av social- och hälsovården (612 /2021) och vad som i 33 § i samma lag har konstaterats om Västra Nylands

välfrädsområdes uppgift att stödja utvecklingen av svenskspråkiga social- och hälsovårdstjänster i hela landet. Som en del av avtalets uppföljning och styrning följer man upp och styr hur förverkligandet av de språkliga rättigheterna främjas.

De språkliga rättigheterna bör genomsyras på den strategiska, taktiska och operativa nivån. De språkliga rättigheterna bör ta fasta på att trygga den i grundlagen tillförsäkrade rätten för var och en att använda sitt eget språk, antingen finska eller svenska.

För främjande av hälsa och välfärd bland området invånare bör det av den välfärdsberättelse- och plan som utarbetas i samarbete med Helsingfors stad och respektive välfärdsområde i Nyland samt HUS-sammanslutningen tas i beaktande de språkliga rättigheterna.

I samordningen av de nyländska välfärdsområdenas, Helsingfors stads och HUS-sammanslutningens tjänster är det fråga om servicehelheter och -kedjor, som avtalsparterna åtar sig att definiera och genomföra. I detta avtalsutkast är det klart definierat som en av målsättningarna de språkliga rättigheterna.

Gällande forskning, utbildning, utveckling och innovationer är det definierat denna tvåspråkiga region samt det specialuppdrag som enligt Lag om ordnande av social- och hälsovård 33 §, Västra Nylands välfärdsområde ska stödja utvecklandet av de svenskspråkiga social- och hälsovårdstjänsterna i hela landet.

Gällande avtalsutkastets bilaga 1 "Indikatorer som beskriver Nylands befolknings hälsa, välfärd och servicebehov" borde det läggas till en mätare där elevers skolspråk framgår.

Nationalspråksnämnden för Östra Nylands välfärdsområde beslutade även att föreslå följande kompletteringar till organiseringsavtalet:

- 11 EGENKONTROLL OCH KVALITET

Punkt 3) Personal, kompetens

En tillräcklig personal **med kunskaper i finska och svenska samt** yrkeskompetens säkerställs genom fortbildning om egenkontroll, patient- och klientsäkerhet samt främjande och utveckling av säkerhetskultur.

Punkt 5) Kommunikation

Kommunikationen om egenkontroll är tillgänglig och jämlik, öppen och i rätt tid **och ges på finska och svenska.**

- 13 DIGITALA TJÄNSTER

Under rubriken "De digitala tjänsternas och IKT-tjänsternas principer, allmänna målsättningar och riktlinjer"

På sidan 27:

Möjliggörande av integration av tjänster på primär och specialiserad nivå, smidiga servicestigar. **Dom digitala stigarna/tjänsterna bör fungera även på svenska, t.ex. hälsobyn** och tillhandahållande av tjänster via flera kanaler

På sidan 28:

- I de digitala tjänsterna och IKT-tjänsterna beaktas skyldigheterna i enlighet med lagen om tillhandahållande av digitala tjänster, enligt vilka kunden kan välja de digitala tjänster som erbjuds. Tillgängligheten för olika tjänster granskas enligt WGA-AA-kriterierna och språkversioner erbjuds **enligt nationalspråken finska och svenska (engelska, ryska, arabiska till tillämpliga delar).**

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen verkkosivuilla

Otteen oikeaksi todistaa

Porvoo
13.03.2023

Tomas Määttä
hallintolakimies /förvaltningsjurist

Delgivning till part

Lähetetty sähköpostilla 13.3.2023

Besvärsförbud

§11

Besvärsförbud

Omrövning får inte begäras eller kommunalbesvär anföras i fråga om beslut som endast gäller beredning eller verkställighet.

Lagrum: § 141 lagen om välfärdsområdet.

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 14 pages before this page

Tämä asiakirja sisältää 14 sivua ennen tätä sivua

Detta dokument innehåller 14 sidor före denna sida

Dokumentet inneholder 14 sider før denne siden

Dette dokument indeholder 14 sider før denne side

Tomas Antero Määttä

ec20efac-cf98-4da8-aa89-33569b83a67f - 2023-03-13 14:39:36 UTC +02:00

BankID / MobileID - 6b4a3c32-0e40-473c-bf51-acb3b6d6a7fb - FI

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende

Vanda och Kervo välfärdsområdets nationalspråksnämnds utlåtande till organiseringsavtalet för HUS

Helsingfors stad har bett nationalspråksnämnderna om utlåtanden till organiseringsavtalet för HUS. Vanda och Kervo välfärdsområdets nationalspråksnämnd har fört diskussioner om avtalet och innehållet i det.

Nationalspråksnämnden vid Vanda och Kervo välfärdsområde är i stort sett nöjda med organiseringsavtalet, men vill lyfta upp saker som borde korrigeras. Nationalspråksnämnden vill betona angående språket att den svenska översättningen skall granskas av personer som har substanskunnande i ämnet. Just nu är den finska och svenska texten inte överensstämmande med varandra. Några meningar är inte alls översatta till svenska och tryckfel förekommer.

Ytterligare påpekar nämnden beträffande digitala tjänsterna att de bör upprättas parallellt på både finska och svenska. Under rubriken *hur de språkliga rättigheterna tillgodoses och främjas* bör det klart framkomma vem som ansvara för uppföljningen.

- Nationalspråksnämnden för Vanda och Kervo välfärdsområde

2.3.2023

